

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.11.2000, sp. zn. 29 Cdo 2228/2000, ECLI:CZ:NS:2000:29.CDO.2228.2000.1

Číslo: 57/2001

Právní věta:

Ujištění prodávajícího podle § 597 odst. 2 obč. zák., že věc má určité vlastnosti, zejména vlastnosti kupujícím vymíněné, anebo že nemá žádné vady, nemusí být součástí uzavřené kupní smlouvy; postačí, bylo-li dáno při sjednávání smlouvy.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.11.2000

Spisová značka: 29 Cdo 2228/2000

Číslo rozhodnutí: 57

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Koupě

Předpisy: § 597 odst. 2 předpisu č. 40/1964Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

O b v o d n í s o u d pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 18. 11. 1998 žalovanému uložil, aby zaplatil žalobci částku 140 000 Kč s 21% úrokem z prodlení od 21. 4. 1997 do zaplacení proti vrácení osobního automobilu zn. PEUEGOT 309 GR žalobcem žalovanému, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud prvního stupně zjistil, že žalovaný dne 2. 4. 1997 inzeroval v A. prodej osobního automobilu zn. PEUEGOT 309 GR 1,4i a uváděl, že je jako nový, rok výroby 1992, 26 000 km, cena 145 000 Kč. Dne 3. 4. 1997 si žalobce za účasti svědků J. a M. D. a V. J. auto prohlédl, svezl se v něm a téhož dne uzavřel s žalovaným kupní smlouvu. Předmětem této smlouvy byl inzerovaný automobil, kupní cena byla sjednána částkou 145 000 Kč, sjednán byl i způsob jejího zaplacení. Kupní smlouva označovala jednotlivé součásti a příslušenství auta jako původní, bylo v ní uvedeno i poškození vozu a stav tachometru s hodnotou 25 600 km. Dopisem ze dne 17. 4. 1997, který byl adresován žalovanému, žalobce od kupní smlouvy odstoupil, protože podle žalobce uvedený počet kilometrů neodpovídá skutečnosti a automobil nemá motor s přímým vstřikováním. Další nesrovnalosti měly být uvedeny v příloze odstoupení od smlouvy. Znalec Ing. V. Ž., který vypracoval znalecký posudek na žádost žalobce, uvedl v tomto posudku, že údaj počítače kilometrů nelze považovat za směrodatný pro stanovení amortizace, zhodnotil technický stav vozidla a stanovil jeho obecnou cenu částkou 88 000 Kč. Ze svědeckých výpovědí soud prvního stupně zjistil, že se svědci účastnili koupě vozu, auto se jim při projíždce zdálo dobré, žalovaný na dotaz žalobce uváděl, že má najeto 26 000 km.

Uplatněný nárok soud prvního stupně posoudil podle § 597 odst. 2 obč. zák. a dospěl k závěru, že odstoupení žalobce od kupní smlouvy bylo důvodné. Vzal za prokázané, že inzerátem a dále při jednáních předcházejících uzavření kupní smlouvy i kupní smlouvou žalovaný žalobce ujistil o počtu ujetých kilometrů, avšak toto ujištění se ukázalo nepravdivým. Automobil vykazuje podle znaleckého posudku u některých částí motoru opotřebení na hranici životnosti, které by nevykazoval, pokud byl měl najeto jen udávaných 26 000 km. Podle soudu prvního stupně je přitom počet ujetých kilometrů důležitá vlastnost, která poskytuje informaci o intenzitě používání a tím též o opotřebení vozu jako celku, popř. i jeho jednotlivých částí. Pokud tedy žalovaný tvrdil, že informoval žalobce pouze o stavu odpovídajícímu tachometru, když jiný údaj neměl k dispozici, toto jej podle názoru soudu prvního stupně nezbavuje odpovědnosti za nepravdivé údaje. Soud prvního stupně proto v plném rozsahu vyhověl žalobě, když vzal za prokázané, že ujištění žalovaného o počtu najetých kilometrů, které bylo pro žalobce jedním z rozhodujících kritérií pro koupi vozu, se ukázalo s ohledem na opotřebení vozu nepravdivým.

K odvolání žalovaného M ě s t s k ý s o u d v Praze jako soud odvolací rozsudkem ze dne 29. 9. 1999 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení včetně nákladů odvolacího řízení. Vzhledem k tomu, že v řízení nebylo pochyb o tom, že žalobce dopisem ze dne 17. 4. 1997 odstoupil od kupní smlouvy, bylo podle názoru odvolacího soudu nutno posoudit, zda je opodstatněné jeho tvrzení, že jej žalovaný ujistil o tom, že prodáváný automobil má určité vlastnosti, toto ujištění se ukázalo nepravdivým a že právě z tohoto důvodu odstoupil žalobce od smlouvy. Odvolací soud zopakoval důkaz dopisem žalobce ze dne 17. 4. 1997, adresovaným žalovanému, a zjistil, že žalobce odstoupil od kupní smlouvy uzavřené dne 3. 4. 1997 konkrétně proto, že automobil nemá motor s přímým vstřikováním a že počet ujetých kilometrů neodpovídá skutečnosti. Další důvody měly být uvedeny v příloze dopisu, ale k dotazu soudu žalobce odpověděl, že k tomuto dopisu zřejmě žádnou přílohu nepřipojil. Podle názoru odvolacího soudu zůstalo proto k prokázání, zda žalovaný ujistil žalobce, že prodáváný automobil má motor s přímým vstřikováním a že má najeto 26 000 km, a zda jsou tato ujištění nepravdivá. Odvolací soud vyšel při prokazování těchto otázek z právního názoru, že k tomu, aby k nepravdivosti ujištění o vlastnostech prodávané věci mohlo být přihlédnuto, je nezbytné, aby toto ujištění učinil prodávající v kupní smlouvě. V této věci byla kupní smlouva uzavřena písemně dne 3. 4. 1997, a rozhodný je proto podle mínění odvolacího soudu obsah této smlouvy. Podle odvolacího soudu je přitom zcela irrelevantní, o čem účastníci jednali před uzavřením smlouvy. Odvolací soud proto zopakoval důkaz obsahem kupní smlouvy a z jejího obsahu nezjistil, že by žalovaný výslovně ujistil žalobce, že prodáváný automobil má požadované vlastnosti. Pokud se v příloze kupní smlouvy vyskytuje údaj o stavu tachometru, nelze jej podle názoru odvolacího soudu považovat za ujištění o určité vlastnosti vozidla ve smyslu § 597 odst. 2 obč. zák. Podle mínění odvolacího soudu je možno si představit, že kupující učiní podmínkou koupě právě stav skutečně ujetých kilometrů, neboť i tento údaj vypovídá o opotřebení vozidla, avšak ujištění prodávajícího o tom, že vůz má najeto skutečně jen tolik, kolik ukazuje tachometr, by se potom nemělo omezit jen na prosté konstatování stavu tachometru, jak se stalo v tomto případě. Nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že žalobce žádný důkaz ke zpochybnění údaje na tachometru nenavrl a své tvrzení o nepravdivosti tohoto údaje tak neprokázal. Tyto úvahy vedly odvolací soud k závěru, že žalobci se ze strany žalovaného nedostalo výslovného ujištění o počtu skutečně najetých kilometrů, a jeho odstoupení od smlouvy z tohoto důvodu nemůže být účinné. S ohledem na tento svůj závěr se odvolací soud již nezabýval otázkou, zda lze vůbec počet ujetých kilometrů označit za vlastnost vozidla ve smyslu výše citovaného zákonného ustanovení.

Rozsudek odvolacího soudu napadl dovoláním žalobce, který jako důvody dovolání uvádí nesprávné právní posouzení věci odvolacím soudem (§ 241 odst. 3 písm. d/ o. s. ř.) a skutečnost, že napadený rozsudek vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování (§ 241 odst. 3 písm. c/ o. s. ř.). Žalobce namítá, že z ustanovení § 597 odst. 2 obč. zák. nevyplývá žádný požadavek zákona na formu ujištění o vlastnostech věci ani na to, že ujištění musí

být obsaženo v textu smlouvy. Podle žalovaného bylo proto nutno přihlédnout i k inzerátu, kterým žalovaný automobil nabízel, a k obsahu těch vyjádření smluvních stran, která se posléze nestala součástí textu smlouvy. Podle dovolatele se odvolací soud dostatečně nevypořádal s výpověďmi svědků i samotného žalovaného, z nichž vyplývalo, že žalovaný opakovaně ujistil žalobce o tom, že vozidlo najelo jen asi 26 000 km. Žalobce navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil.

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

N e j v y š š í s o u d jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a že je podle § 238 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, přezkoumal napadený rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné. Proto rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Nejvyšší soud nejprve posuzoval, zda řízení netrpí vadami uvedenými v § 237 odst. 1 o. s. ř. či jinými vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241 odst. 3 písm. b/ o. s. ř.). Tyto vady se ze spisu nepodávají a ani dovolatel netvrdí, že by řízení těmito vadami trpělo.

Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. považovat výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o. s. ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesu stran nevyplynuly nebo nevyšly ani jinak najevo, nebo protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popř. poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, je z hlediska závažnosti, zákonnosti, pravdivosti, popř. věrohodnosti logický rozpor. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva. Dovolacím důvodem podle § 241 odst. 3 písm. c) o. s. ř. lze napadnout výsledek činnosti soudu při hodnocení důkazů, na jehož nesprávnost lze usuzovat jen ze způsobu, jakým k němu soud dospěl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry. Znamená to, že hodnocení důkazů, a tedy ani skutkové zjištění jako jeho výsledek, z jiných než z výše uvedených důvodů nelze dovoláním úspěšně napadnout.

Dovolací soud dovodil, že v daném případě nenastala situace, která by naplňovala předpoklady tohoto dovolacího důvodu. Tvrdí-li dovolatel, že soud tím, že nepřihlédl k obsahu svědeckých výpovědí a výpovědi žalobce, z nichž vyplývalo, že ujistil žalobce, že vůz má najeto jen 26 000 km, pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, není toto tvrzení opodstatněné. Soud nepřihlédl k uvedeným důkazům, protože je nepovažoval v dané věci za relevantní. Vyšel z právního názoru, že ujištění o vlastnostech prodávané věci, jak je upraveno v § 597 odst. 2 obč. zák., musí být obsaženo ve smlouvě, a tudíž se potom již nezabýval důkazy, které se netýkaly obsahu uzavřené smlouvy. Uvedený postup odvolacího soudu znamená, že odvolací soud provedl výklad § 597 odst. 2 obč. zák. a zkoumal jen ty důkazy, které byly významné z hlediska tohoto výkladu. Není proto dán dovolací důvod spočívající v tom, že rozhodnutí odvolacího soudu vychází ze skutkového zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, nýbrž dovolací důvod zakládající se na tom, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu určil sice správně, ale nesprávně ji vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

V daném případě se odvolací soud dopustil pochybení, pokud jde o výklad ustanovení § 597 odst. 2 obč. zák., když svým výkladem zúžil dopad citovaného ustanovení pouze na situace, kdy se ujištění o určitých vlastnostech věci stalo obsahovou součástí kupní smlouvy. Je zřejmé, že tomu tak v převážné většině případů bude a tento postup je i praktický, neboť posiluje právní jistotu smluvních stran, pokud jde o obsah kupní smlouvy a následná práva smluvních stran, která z ní vyplývají. Na druhé straně však nelze nevidět, že to mohou být právě ujištění o určitých vlastnostech prodávané věci, která přesvědčí kupujícího o tom, že akceptuje nabídku prodávajícího a smlouvu s ním uzavře, aniž by však strany učinily uvedené ujištění součástí smlouvy. Při zjišťování, zda k ujištění o vlastnostech ve smyslu citovaného ustanovení došlo, se musí zkoumat celý průběh sjednávání smlouvy a zvážit všechna vyjádření stran, k nimž v tomto procesu došlo. Pro uvedený názor hovoří ostatně i to, že ustanovení § 597 obč. zák. tvoří systémovou jednotu s ustanovením § 596 obč. zák. a zde normovaná povinnost prodávajícího upozornit kupujícího na vady věci, o nichž prodávající ví, je výslovně vázána na proces sjednávání smlouvy. Tato povinnost je svou povahou obdobná ujištění o vlastnostech věci podle § 597 odst. 2 obč. zák. a porušení obou uvedených povinností může mít i totožné právní následky – možnost kupujícího odstoupit od smlouvy. Dovolací soud tedy uzavřel, že ujištění prodávajícího podle § 597 odst. 2 obč. zák., že věc má určité vlastnosti, zejména vlastnosti kupujícím vymíněné, anebo že nemá žádné vady, nemusí být součástí uzavřené kupní smlouvy; postačí, došlo-li k ujištění při sjednávání této smlouvy. Zužující výklad odvolacího soudu, pokud jde o § 597 odst. 2 obč. zák. vedl k tomu, že se soud v odvolacím řízení nezabýval otázkou, zda se ujištění prodávajícího o počtu ujetých kilometrů ukázalo nepravdivým, což je otázka nutná k posouzení oprávněnosti žalobce odstoupit od smlouvy.

Nejvyšší soud proto podle § 243b odst. 1, věty za středníkem, o. s. ř. rozsudek odvolacího soudu zrušil a podle § 243b odst. 2, věty první, o. s. ř. mu věc vrátil k dalšímu řízení.